

Zindelijkheid op school

1. Wat is zindelijkheid?

In de literatuur bestaat er geen allesomvattende definitie van wat zindelijkheid inhoudt.

Een aantal verschillende definities zijn:

- de mogelijkheid om het plassen uit te stellen
- het gecontroleerd ledigen van de blaas op een daarvoor bestemde plaats hoogstens 1 ongelukje per maand
- ondergoed dragen, zich ontlasten op het toilet en minder dan 4 urineongelukjes per week en minder dan 3 stoelgangongelukjes per maand

Ouders leggen de grens meestal veel hoger:

urine- en darmcontrole zowel overdag als 's nachts.

Ook bij een onderzoek bij kleuterleidsters blijkt dat er geen overeenstemming is over de term zindelijkheid.

Wel is het zo dat de meerderheid het erover eens is dat kleuters een onderbroekje moeten dragen en zelf moeten aangeven wanneer ze moeten plassen en/of stoelgang maken.

In het kader van zindelijkheid op school zouden we de volgende definitie kunnen hanteren:

Een kind is zindelijk als het gedurende de dag een onderbroekje draagt, zelf naar het potje gaat en vervolgens plast of zijn drang aangeeft.

Dit moet gebeuren zonder dat de ouder of opvoeder het kind eraan herinneren te moeten gaan plassen. Het kind heeft maximaal 1 ongelukje per dag.

(bron: Zindelijkheid in de kleuterschool; Leeronderzoek 2007-2008, universiteit Antwerpen)

Zindelijkheid is een spontaan rijpingsproces, maar het kan wel beïnvloed worden door training.

Er is **geen universeel aanvaarde leeftijd** waarop men met zindelijkheidstraining kan beginnen en er bestaat eveneens een grote discussie rond de gewenste leeftijd waarop zindelijkheidstraining voltooid zou moeten zijn.

Gemiddeld stelt men dat kinderen ontwikkelingsgezien rijp zijn om getraind te worden voor zindelijkheid op een leeftijd van 18 à 22 maanden en de training zullen voltooien op een leeftijd van 24 à 36 maanden.

De leeftijd waarop ouders beginnen met de zindelijkheidstraining van hun kinderen verschilt wel van cultuur tot cultuur.

Geslacht speelt ook een belangrijke rol in het zindelijkheidsproces.

Meisjes zijn gemiddeld sneller zindelijk dan jongens, zowel voor zindelijkheid overdag als 's nachts.

Opvallend is ook dat men bij meisjes vaak vroeger met zindelijkheidstraining begint dan bij jongens.

2. Ouders spelen een cruciale rol in het zindelijkheidsproces.

Zij moeten hun kind namelijk begeleiden en motiveren.

Er moet een plan en een routine opgesteld worden en dit plan moet besproken worden met de personen die instaan voor de zorg van het kind overdag.

In de loop der jaren is uit verschillende onderzoeken naar voor gekomen dat de leeftijd waarop een kind zindelijk wordt in onze maatschappij verlaagd is.

Waarom?

Omdat de leeftijd waarop men begint met zindelijkheidstraining echter gestegen is.

Waar dit in de jaren 1940 nog onder de 18 maanden lag, is dit vandaag de dag gestegen tot een leeftijd van 21 à 36 maanden.

Hier worden in de meeste Westerse landen kinderen zindelijk tussen 24 en 48 maanden.

De eigenschappen van de kinderen zijn de laatste jaren heel weinig veranderd.

De oorzaak van verlating ligt dus in de omgeving en/of in de ervaringen tijdens de zindelijkheidstraining.

Oorzaken zijn bijvoorbeeld

- Wegwerpluiers: het gemak ervan voor de ouders en ook het comfortabele droge gevoel voor de kleuters, neemt een deel van de stimulans om zindelijk te worden weg.
- Het verbannen van de "kakstoel".
- Veranderingen in de gezinssituaties: het buitenshuis werken van beide ouders waardoor ouders ook minder tijd kunnen of willen geven aan zindelijkheidstraining. Het mag allemaal niet te lang duren. Er is ook een kleiner aantal kinderen per gezin waardoor imitatiegedrag minder wordt.
- Veranderde opvoedingsstijl: ouders zijn minder consistent en autoritair en hanteren een meer liberale opvoedingsmethode dan vroeger en laten nu ook het kind zelf beslissen wanneer het zindelijk wil worden.

Er is ook een overvloed aan informatie die stelt dat dat een vroege training niet per se leidt tot een eerdere voltooiing van het zindelijkheidsproces. Wanneer men nu een kind onzindelijk naar school stuurt, is dit geen schande meer, terwijl dat vroeger wel zo was.

Door deze verlating komen kleuterleidsters in hun klas in aanraking met kinderen die nog niet zindelijk zijn en dit zorgt ervoor dat de zindelijkheidstraining niet langer enkel een thuisaangelegenheid is maar dat dit ook een zaak wordt van de school. Uit studies blijkt dat de rol die kleuterleidsters spelen soms groter is dan algemeen wordt aangenomen waardoor de bijkomende werkdruk soms onopgemerkt blijft. Dit maatschappelijk fenomeen kunnen we echter niet zomaar veranderen, 20% van de 2,5 jarigen zijn nog niet zindelijk.

Wettelijk is de enige toelatingsvoorwaarde voor het kleuteronderwijs een leeftijdsvoorwaarde: een kind moet minstens 2.5 jaar oud zijn.

Een kind weigeren omdat het niet zindelijk is, mag niet.

Zindelijkheid is ook geen criterium om schoolrijpheid of algemene ontwikkeling te beoordelen.

De rijpingssnelheid kan sterk verschillen van kind tot kind.

Kleuterleidsters moeten wel hun pedagogische opdrachten kunnen blijven vervullen.

Zindelijkheidstraining is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders.

Zeer belangrijk in het zindelijkheidsproces op school is dan ook **de communicatie met ouders**.

De eerste aanzet kan worden gegeven bij **de inschrijving van de peuter**.

Bij de ouders wordt gepolst hoever de peuter staat in de zindelijkheidstraining en aan de hand van dit gesprek worden er afspraken gemaakt.

Dit houdt in dat voor peuters die echt nog niet toe zijn aan zindelijkheidstraining er aan de ouders gevraagd wordt om luiers mee te geven naar school.

Tips om de zindelijkheid te bevorderen zijn ook terug te vinden in de **infobrochure** die we aan elke ouder bezorgen.

Wanneer de kleuterleidster merkt dat een kleutertje klaar is voor zindelijkheidstraining (luier meer dan 2 uur of tussen 2 plasmomenten droog), informeert zij bij de ouders of de ouders de training kunnen aanvatten.

De school begint geen droogtraining op eigen houtje, het is immers belangrijk dat de aanpak thuis en op school dezelfde zijn.

Wanneer ouders akkoord zijn en met training starten, stapt de school mee in dit proces en ondersteunt de ouders, indien nodig samen met CLB.

Wanneer ouders nog niet bereid zijn om te starten, zal school en eventueel CLB de ouders stimuleren om toch zo vlug mogelijk de stap te zetten naar droogtraining.

Voor scholen zal het belangrijk zijn om in het kader van deze problematiek te bekijken of er een mogelijkheid is om meer hulp in de klas te hebben, het inschrijvingsbeleid en water- en plasbeleid op school te evalueren en eventueel aan te passen.

Op het potje kalender

Ga jij ook op je potje, net als Anna en konijn? Is het gelukt? Kleuren maar!

© 2001 - Uffigney/Clavis - alle van Kathleen Amant uit 'Op je potje, konijn'

Maandag							
Dinsdag							
Woensdag							
Donderdag							
Vrijdag							
Zaterdag							
Zondag							

Lees ook de boekjes 'Op je potje, konijn' en 'Op de grote wc', van Kathleen Amant

3. Welke problemen kunnen optreden bij een gehaaste of/en te strenge training?

- Grotere kans op falen en geassocieerde gedragsproblemen.
- Chronische obstipatie.
- Frustratie bij ouders.
- Aanleren van foutief toiletgedrag waardoor het toilet vermeden wordt of het kind juist in zijn broek blijft plassen.

Vroeg starten is niet per definitie negatief, rekening moet worden gehouden met de verschillende rijpheidsfactoren.

Noot 1: Waarom jongens ook beter zittend plassen?

- wie staand plast, plast zijn blaas niet helemaal leeg.
- De restjes urine die achterblijven kunnen ontstekingen veroorzaken.
- Een staande plasser krijgt microdruppels urine op zich.
- Rechtstaand plassen met een strakke broek en onderbroek kunnen het plassertje afspannen tijdens het plassen en dat is ongezonder.

(bron: klasse voor ouders–de weg van water-02/2009)

Noot 2: Op het potje?

- Een gewoon toilet is veel te hoog en de opening gigantisch groot.
- Een goed kindertoilet betekent dat het kind met de voetjes aan de grond kan en in lichte hurkzit kan plassen.
- Alternatieven: potje of een kinderbrilletje op een groot toilet met een opstapje om de voetjes op te zetten.

